

Bezpečnost práce v lesnictví

(BOZP při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru)

Obsah

1 Úvod	2
2 Zásady pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	3
3 Rizikové faktory	8
4 Osobní ochranné pracovní prostředky	9
5 Zdravotní způsobilost	10
6 Související předpisy	11

Vydal: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i.,
Jeruzalémská 9, Praha 1
Rok: 2010
Vydání: šesté
Zpracoval: Ing. Pavel Šalamon

1 Úvod

Lesnické činnosti, spočívající v kácení a odvětvování stromů, následná manipulace s nimi (sortimentace), soustřeďování sortimentů na skládky a odvoz, patří mezi činnosti se zvýšeným pracovním rizikem. Neméně rizikové je provádění těchto prací na pracovištích obdobného charakteru (mimo les). Rizikovost těchto prací navíc zvyšují další faktory, kterými jsou především klimatické podmínky, stav a sklon pracoviště, nepřehlednost pracoviště, stav kácených stromů, jejich vzdálenost od budov, elektrovodů, komunikací, použitá technologie a s tím související používání strojních zařízení a nářadí. Prováděním značně rizikových činností, jakými je např. likvidace souvislých polomů a vývrátů, by proto měli být pověřováni jen zaměstnanci s předchozí praxí v těžbě dříví. Totéž je nutné vyžadovat od podnikajících fyzických osob, které tyto činnosti provádějí na základě smluvního vztahu. V souvislosti s tím je nezbytné zajistit odpovídající vyškolení zaměstnanců k provádění těchto prací, a to nejen po stránce teoretické, ale zejména praktické, při kterém by si měli osvojit bezpečné pracovní postupy a zásady bezpečné práce. Z výsledků vyšetřování pracovních úrazů, ke kterým při výkonu těchto činností každoročně dochází, vyplývá, že k jejich vzniku dochází především v důsledku porušování bezpečnostních předpisů a zásad bezpečné práce postiženými. Příčinou těchto úrazů je zejména používání zakázaných způsobů práce, nedodržování stanovených pracovních postupů a pokynů stanovených zaměstnavatelem, případně zásad bezpečné práce dohodnutých smluvními stranami v případech, kdy jsou tyto práce prováděny podnikajícími fyzickými osobami, které nejsou zaměstnanci. Vzhledem k rizikovosti lesnických činností prováděných v lese a na pracovištích obdobného charakteru, dokladovaných často smrtelnými pracovními úrazy, je proto nutné vyžadovat od osob, které je provádějí, plnění nejen zákonných požadavků vztahujících se na tyto činnosti, ale také požadavků souvisejících předpisů, kterými jsou zejména příslušná nařízení vlády k zákonu č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dopravní předpisy atd. (viz přehled souvisejících předpisů, uvedený v kapitole 6). Přijímat opatření k prevenci rizik a kontrolovat také jejich plnění.

Poměrně závažná rizika jsou spojena také s pěstebními pracemi v případě jejich provádění ručním nářadím s ostrím, a při aplikaci pesticidů, které vyžadují rovněž odpovídající vyškolení osob, které je provádějí a jejich vybavení OOPP chránícími je před těmito riziky (zejména pokud se jedná o práce s křovinořezy, řetězovými pilami a o pesticidy, které jsou tvořeny látkami karcinogenními, mutagenními nebo toxickými pro reprodukci).

2 Zásady pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Všeobecné

Při stanovení pracovních postupů a organizace prací musí zaměstnavatel vycházet z činností, které mají být prováděny, a z nebezpečí, které jejich výkon pro zaměstnance představuje. V případě, že jsou na jednom pracovišti prováděny práce zaměstnanci několika zaměstnavatelů, je zapotřebí zohlednit (identifikovat) také možná nebezpečí, která z těchto činností vyplývají a zajistit koordinaci prací tak, aby nedošlo k vzájemnému ohrožení osob, které se na pracovišti pohybují. S opatřeními, která byla v souvislosti s tím přijata, je nutné seznámit své zaměstnance a další osoby, kterých se týkají, a následně v rámci prevence postupovat v souladu s požadavky právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP, tj. zejména

1. Přijímat opatření, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působení neodstranitelných rizik. Za tím účelem vyhledávat rizika, zjišťovat jejich příčiny a zdroje a přijímat opatření k jejich odstranění. Rizika, která nelze odstranit, je nutné vyhodnotit a následně stanovit opatření k omezení jejich působení tak, aby bylo ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců minimalizováno.
2. Informovat zaměstnance o rizicích vyplývajících pro ně z prováděných činností a o opatřeních přijatých k minimalizaci těchto rizik. Tuto povinnost realizovat v rámci školení, které bude zahrnovat také seznámení s bezpečnými pracovními postupy, zásadami bezpečné práce a s požadavky předpisů, souvisejících s pracemi prováděnými v lese a na pracovištích obdobného charakteru. V souvislosti s tím vést dokumentaci o provedeném školení a poskytnutých informacích, případně i pokynech vydaných k zajištění bezpečnosti práce.
3. Zohlednit při stanovení pracovních postupů a organizaci práce v lese a na pracovištích obdobného charakteru zejména druh vykonávané činnosti, zvláštnosti pracoviště, pracovní podmínky a možnost ohrožení zaměstnanců klimatickými podmínkami, povětrnostními vlivy, zvířaty nebo hmyzem.
4. Poskytovat zaměstnancům OOPP tehdy, nelze-li rizika odstranit nebo dostatečně omezit jejich negativní působení technickými nebo organizačními opatřeními (za tím účelem zpracovat vlastní seznam OOPP a seznámit zaměstnance s používáním a údržbou poskytovaných ochranných prostředků).
5. Zajistit pro své zaměstnance závodní preventivní péči (která bude ve spolupráci se zaměstnavatelem zabezpečovat prevenci, včetně ochrany zdraví zaměstnanců před nemocemi z povolání a jiným poškozením zdraví následkem práce a prevenci úrazů).
6. Nepověřovat zaměstnance pracemi, pro jejichž výkon nemají odpovídající kvalifikaci nebo zdravotní způsobilost. V souvislosti s tím zajistit pro zaměstnance předepsané vstupní a periodické lékařské prohlídky.
7. Zařadit práce do kategorií na základě zhodnocení výskytu a rizikovosti faktorů, které mohou ovlivnit zdraví zaměstnanců, a to i ve vztahu k době vystavení zaměstnanců nepříznivým účinkům těchto rizikových faktorů (při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru vzít do úvahy především faktor hluku, vibrací, fyzické zátěže,

pracovní polohy, zátěže chladem v zimním období a rizikový faktor související s používáním chemických látek – pesticidů atd.).

8. Používat pouze stroje, technická zařízení a nářadí, které splňují požadavky pro jejich bezpečnou obsluhu a používání (odpovídající především požadavkům nařízení vlády č. 378/2001 Sb. a nařízení vlády č. 176/2008 Sb.), seznámit zaměstnance s jejich obsluhou a údržbou a s pravidly pro dorozumívání na pracovišti.
9. Zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci a vyžaduje-li to riziko vykonávané práce, vybavit prostředky pro poskytnutí první pomoci pracoviště, na kterém je takováto činnost vykonávána (včetně prostředků pro přivolání lékařské pomoci).
10. Vyšetřovat příčiny a okolnosti vzniku pracovních úrazů (nemocí z povolání) a přijímat preventivní opatření proti jejich opakování (při vzniku pracovního úrazu postupovat v souladu s nařízením vlády č. 494/2001 Sb.).
11. Pravidelně kontrolovat úroveň BOZP, zejména stav technické prevence, úroveň rizikových faktorů a pravidelně ověřovat znalosti zaměstnanců o předpisech k zajištění BOZP včetně kontroly jejich dodržování.

V návaznosti na výše uvedené jsou zákonnými ustanoveními uloženy určité povinnosti také zaměstnancům. Je to zejména povinnost dbát o svou vlastní bezpečnost a zdraví a o bezpečnost a zdraví osob, kterých se jejich jednání bezprostředně dotýká, dodržovat při práci stanovené pracovní postupy a používat při tom pracovní prostředky a OOPP, kterými byli vybaveni, dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele k zajištění BOZP a zúčastnit se školení týkajících se BOZP. Při vlastní činnosti vycházet z následujících zásad bezpečné práce, které by měli zaměstnanci při práci dodržovat a kterými by se měli řídit a vyžadovat jejich dodržování i zaměstnavatelé, kteří za bezpečnost práce svých zaměstnanců odpovídají.

Při provádění pěstebních prací

1. Převážovat ruční nářadí s ostřím jen s nasazeným ochranným krytem na ostří; převážovat křovinořez a řetězovou pilu s demontovaným řezným nástrojem nebo s nasazeným ochranným pouzdem na řezací části.
2. Před broušením ostří ruční nářadí řádně upevnit a zajistit proti uvolnění.
3. Dodržovat pokyny výrobce uvedené v návodu pro používání, údržbu a opravy, obsahující zpravidla i nebezpečné postupy (rizikové činnosti). Za tím účelem provádět čištění, údržbu a podobné práce na křovinořezu nebo řetězové pile, jen při vypnutém chodu motoru.
4. Nepoužívat křovinořez ani řetězovou pilu, nejsou-li vybaveny ochranným krytem řezného nástroje, s poškozeným, nadměrně zbroušeným nebo nedostatečně upevněným řezným nástrojem a nejsou-li bezpečnostní ochranné prvky funkční.
5. Neprovádět plnění nádrže křovinořezu a řetězové pily, jejich startování nebo seřizování motoru v blízkosti otevřeného ohně a v kratší nežli stanovené vzdálenosti (doporučená vzdálenost je min. 2 m).

6. Neprovádět práce s křovinořezem a řetězovou pilou déle, nežli je stanovena expoziční doba pro daný typ a bez použití odpovídajících OOPP.
7. Pesticidy, které jsou jedy, neskladovat společně s poživatinami a krmivými.
8. Práci s pesticidy pověřovat pouze zaměstnance, kteří absolvovali školení a praktický výcvik s ohledem na vykonávané činnosti a používanou techniku pro aplikaci přípravků. Vést evidenci o příjmu a výdeji pesticidů, které jsou zvláště nebezpečnými jedy a pověřovat práci s nebezpečnými jedy jen zaměstnance, kteří splňují stanovenou odbornou způsobilost.
9. Aplikaci pesticidů provádět jen za vhodných klimatických podmínek (nikoli za deště, silného větru nebo mrazu) a v souladu s pokyny výrobce uvedenými v návodu pro používání.
10. Při používání pesticidů zajistit jejich skladování, přípravu k aplikaci včetně vlastní aplikace, likvidaci zbytků a použitých pomůcek tak, aby nedocházelo k poškozování životního prostředí (zejména v případě látek nebezpečných pro životní prostředí).

Při těžbě dříví

1. Před zahájením kácení stromů zajistit bezpečnou ústupovou cestu šikmo dozadu od zamýšleného pádu stromu, vyčistit blízké okolí káceného stromu od překážek, odříznout zesílené kořenové náběhy a odvětvit spodní část stromu (maximálně do výšky ramen).
2. Neprovádět kácení stromů
 - za silného větru, kdy nelze u káceného stromu bezpečně dodržet určený směr kácení a při viditelnosti snížené pod dvojnásobnou výšku káceného stromu,
 - při poklesu teploty pod $-15\text{ }^{\circ}\text{C}$ po celou dobu výkonu práce,
 - v ohroženém prostoru zavěšeného nebo podříznutého stojícího stromu,
 - na svazích, kde současně nad sebou pracují i jiní zaměstnanci, a hrozí-li nebezpečí samovolného pohybu dříví.
3. Nekácet jiný strom přes strom zavěšený, nelézt na zavěšený strom a neuvolňovat jej podřezáváním stromu, na kterém zavěšený strom spočívá; neodřezávat zavěšený strom po špalcích.
4. Dodržovat při kácení stanovené parametry zářezu a hlavního řezu (tj. u stromů o průměru nad 15 cm naplni, vést směrový zářez do hloubky 1/5 až 1/3 průměru stromu, výška zářezu se rovná 2/3 jeho hloubky, hlavní řez vést vodorovně v horní polovině směrového zářezu). K zajištění bezpečného pádu stromu do určeného směru ponechat nejméně 2 cm nedořez.
5. Strom ležící na svahu odvětvovat, odkorňovat nebo zkracovat z horní strany svahu nad stromem a při zpracování napružených kmenů vést první řez na straně tlaku, doříznutí kmene provést na straně tahu (stát přitom mimo směr pružení).

6. Zajistit kontrolu zaměstnanců provádějících těžbu dříví v intervalu minimálně 30 minut; současně zajistit, aby zaměstnanec nepracoval za podmínek, kdy nemůže sám zajistit bezpečné skácení stromu.
7. Uvolňovat zavěšený strom jen bezpečným způsobem (pomocí mechanizačního prostředku nebo potahu, otáčením zavěšeného stromu pomocí obracáku, odsunováním stromu pákou nebo za pomoci speciálního stahováku).
8. Kácení stromů nahnílych a ztrouchnivělých, zpracování soustředěných vývratů, polovývratů a polomů, kácení v blízkosti pozemních komunikací, elektrovodů, v obvodu dráhy a v ochranných pásmech, provádět jen za trvalého odborného dozoru určeného zaměstnavatelem. Nepověřovat těmito pracemi osamocené pracujícího zaměstnance.
9. Neprovádět hlavní řez při kácení stromu, případně další činnosti, které mají za cíl uvedení podříznutého stojícího stromu k pádu, pokud se v ohroženém prostoru nachází nepovolané osoby (ohroženým prostorem je kruhová plocha o poloměru nejméně dvojnásobné výšky káceného stromu, vyžaduje-li to charakter pracoviště i méně).
10. Při zpracování polomů uvolnit nejprve přístupové cesty a přibližovací linky, odstranit přednostně zavěšené a polovyvrácené stromy a nakupené vývraty zpracovávat teprve po vytažení jednotlivých stromů mechanizačním prostředkem.
11. Při odřezávání vývratu zajistit kořenový koláč proti jeho zvrácení podepřením a po odříznutí kmene jej vrátit do původní polohy (je-li kořenový koláč nakloněn ve směru ležícího stromu, odříznout kmen ve vzdálenosti rovnající se výšce koláče, případně i dále).

Při soustředování dříví

1. Na pracovišti, kde se současně kácí, neprovádět soustředování dříví v kratší vzdálenosti od místa kácení, nežli je dvojnásobek výšky káceného stromu.
2. Před zahájením soustředování odstranit překážky z přibližovacích linek, určit ohrožené prostory pro jednotlivé pracovní operace, počet a umístění skládek dříví. Nasazovat soustředovací prostředek pouze na pracoviště, pro které odpovídá typem, konstrukcí, vybavením a povolenou svahovou dostupností a seznámit osádku soustředovacího prostředku (obsahu potahu) před zahájením práce se zvláštnostmi pracoviště, pracovním postupem, jednotnou signalizací pro hlavní pracovní úkony a s rozmístěním ostatních zaměstnanců, pokud jsou prováděny současně další práce v blízkosti místa soustředování dříví.
3. Při soustředování dříví se nezdržovat ve vnitřních úhlech lana navijáku, mezi lany, pod lany, pod zavěšeným nákladem, v prodlouženém směru napnutých lan a neusměrňovat náklad rukou, jsou-li lana navijáku v pohybu. Nestoupat na soustředované dříví, nepřekračovat ho za pohybu a při ukládání dříví na skládky dodržovat přirozený sklon.
4. Při uvolňování dříví na svahu, stát vždy na horní straně nad uvolňovaným nákladem.

5. Nepoužívat bezúvazkové soustřeďování (a nepracovat s potahem) na pracovišti, kde hrozí nebezpečí samovolného pohybu dříví a ztráta stability soustřeďovacího prostředku; soustřeďování dříví provádět v těchto případech pomocí směrové kladky.
6. Vést potah při soustřeďování dříví na svahu z horní strany nad potahem a v zatáčkách z vnitřní strany; nestoupat při vlečení dříví na náklad nebo ho za jízdy překračovat.
7. Při soustřeďování dříví LDZ (lanové dopravní zařízení), zahájit provoz až po upravení trasy, odstranění překážek a po zkontrolování a vyzkoušení nosného a tažného lana v rámci zkušebního provozu.

Spouštět navijecí bubny jen na znamení zaměstnance, který dříví připevňuje nebo uvolňuje, používat přitom stanovenou signalizaci a zdržovat se při připevňování nebo uvolňování soustřeďovaného dříví a při sledování jeho pohybu v dostatečné vzdálenosti, kde nehrozí nebezpečí zasažení uvolněnou kladkou, přetrženým lanem nebo odvalujícím se kmenem.

Při manipulaci, skladování a odvozu dříví

1. Vymezit prostor pro skládku tak, aby nezasahoval do ochranného pásma nadzemního vedení elektrické energie, elektrické trakce a jejich bezprostřední blízkosti. Skládky dříví přitom nesmí bránit v používání přístupových komunikací, bezpečné manipulaci dříví a používání skladových zařízení.
2. Dodržovat takový sklon dříví na skládce, aby nedošlo při volném uskladňování k jeho samovolnému pohybu. Při ručním navalování kulatiny nepřekračovat výši hromady 1,5 m.
3. Nerozřezávat překřížené dříví na skládce, nemanipulovat ručně s dřívím při jeho navalování k dopravníku a nevstupovat na uskladněné dříví.
4. Nepřidržovat rukou nebo nohou rozřezávané dříví a nezkracovat napružené kmene pokud obsluha pily nemůže zaujmout polohu mimo směr pružení.
5. Nevypouštět ručně lana navijáku, nepřekračovat je jsou-li v pohybu.
6. Neprovádět nakládku dříví na odvozní prostředek nebo jeho vykládku z odvozního prostředku, pokud není zajištěn proti pohybu a převrácení, nepohybovat se přitom v ohroženém prostoru nakládaného nebo skládaného dříví.
7. Dříví na ložnou plochu ukládat tak, aby náklad u klanic nepřesahoval více než polovinou obliny kmene a střed nákladu nepřesahoval výšku klanic o více než 35 cm.
8. Při nakládce dříví nepopojíždět s odvozním prostředkem, je-li břemeno zavěšeno na hydraulické ruce; nepřevážet dříví nezajištěné proti pohybu a vypadnutí z odvozního prostředku.

Při práci ve výškách na stojících stromech

1. Vymezit před zahájením prací ohrožený prostor (kterým je kruhová plocha okolo slézaného stromu, o poloměru rovnajícím se min. polovině výšky tohoto stromu) a stanovit pravidla signalizace mezi zaměstnancem stojícím na zemi a tím, který provádí práce ve výšce.
2. Nepracovat v koruně nebo na kmeni stojícího stromu, bez odpovídajícího vybavení pro práci ve výškách (bez speciální výbavy určené pro výstup a sestup včetně jištění proti pádu), při povětrnostní situaci, kdy dochází k nebezpečnému výkyvu korun stromů, při teplotě nižší než -10 °C během pracovní směny a je-li na kmeni nebo větvích námraza.
3. Provádět práce v koruně stromu jen jedním zaměstnancem, který potřebné nářadí a pomůcky vytahuje do koruny stromu a spouští je dolů pomocí lana.
4. Při odřezávání větví nebo koruny z klece pracovní plošiny používat pro zajištění proti pádu zaměstnance a řetězové pily samostatné jisticí prostředky, upevněné ke kleci pracovní plošiny mimo zónu prováděné práce.

3 Rizikové faktory

Při provádění prací v lese a na pracovištích obdobného charakteru se jedná, ve vztahu k ohrožení zdraví zaměstnanců, zejména o následující rizikové faktory

1. Klimatické podmínky (provádění prací za silného mrazu, větru, za bouřky).
2. Vibrace a hluk (zejména s ohledem na možnost vzniku nemoci z povolání při nedodržování stanovené expoziční doby a bez použití odpovídajících OOPP zejména pro práci s motorovou pilou).
3. Nadměrná fyzická zátěž (zdvíhání a přemisťování těžkých břemen, ke kterému dochází zejména při těžbě, soustředování a manipulaci dříví).
4. Nevhodná pracovní poloha a jednostranně opakovaná práce (práce vyžadující hluboké ohyby zad, např. při kácení stromů přenosnou řetězovou pilou, ručním vyžínáním a výsadbě sazenic), vyžadující navíc při provádění těchto prací ve svahu značný energetický výdej.
5. Zátěž chladem, která je jedním z faktorů ovlivňujících vznik nemoci z povolání (provádění prací ve venkovním prostředí při nízkých teplotách po celou pracovní směnu).
6. Nedostatečná kvalifikace a zdravotní nezpůsobilost k prováděné práci.
7. Pád z výšky (při práci na stojících stromech, případně při práci z pracovní plošiny).
8. Nedodržování bezpečných pracovních postupů, stanovených zákazů práce a zákazu vstupu do ohroženého prostoru (včetně nezajištění pracovního prostoru před vstupem nepovolaných osob).
9. Používání strojů a nářadí, jejichž technický stav neodpovídá požadavkům předpisů k zajištění BOZP (včetně práce se stroji a nářadím se spalovacím motorem v uzavřeném prostoru, není-li zajištěno dostatečné odvětrávání).

10. Nezabezpečená přeprava pohonných hmot a nářadí dopravními prostředky, zejména s ohledem na ohrožení současně přepravovaných osob.
11. Provádění prací při těžbě dříví osamoceným zaměstnancem (bez zajištění jeho kontroly v pravidelných intervalech).
12. Práce s nebezpečnými chemickými látkami nebo přípravky (při nedodržování zásad bezpečné práce stanovených pro nakládání s těmito látkami a přípravky).
13. Práce zaměstnanců několika zaměstnavatelů na jednom pracovišti, bez zajištění koordinace jimi prováděných činností.
14. Nepoužívání OOPP k ochraně před riziky, vyplývajícími z prováděných prací.
15. Kontakt člověka se zvířaty, ohrožení hmyzem.

4 Osobní ochranné pracovní prostředky

Zaměstnavatel je povinen poskytovat svým zaměstnancům OOPP podle vlastního seznamu zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce. Poskytované OOPP přitom musí chránit zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, bránit jim ve výkonu práce, musí být účinné proti rizikům po celou dobu jejich používání, přizpůsobeny fyzickým předpokladům zaměstnanců, odpovídat podmínkám na pracovišti a splňovat další požadavky stanovené předpisy. Jedná-li se o rizikovou práci, při které je nezbytné nepřetržitě používání OOPP, musí být během práce zařazeny bezpečnostní přestávky, při nichž může zaměstnanec ochranné prostředky odložit (po dobu této bezpečnostní přestávky, nesmí být exponován rizikovým faktorům překračujícím hygienické limity - při práci v lese se jedná zejména o hluk a vibrace). Přidělované ochranné prostředky musí být plně funkční, udržovány v použitelném stavu a musí být kontrolováno jejich používání. Při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru se jedná např. o vybavení obsluhy řetězové pily - ochranným oděvem odolným proti proříznutí řetězem v přední části kalhot, obuvi odolnou proti proříznutí a propíchnutí podrážky, pětiprstými nebo alespoň tříprstými rukavicemi s volným palcem a ukazovákem a ochrannou přilbou vybavenou prostředky k ochraně sluchu a zraku. Ochranným oděvem, obuvi odolnou proti propíchnutí, rukavicemi a přilbou je nutné vybavit také zaměstnance provádějící soustředování a odvoz dříví (pro soustředování použít rukavice s vyztuženou dlaňovou částí, odolnou proti prodření lanem). Ochranný oděv pro práce ve venkovním prostředí by měl splňovat také podmínku ochrany proti vlhku a chladu. Ochranné prostředky pro práce s pesticidy a jinými chemickými látkami je nutné volit s ohledem na způsob jejich aplikace a nebezpečí, které představují (poskytovat OOPP nepropustné vůči používaným chemikáliím, respirátory atd.). Při poskytování OOPP zaměstnancům k provádění prací v lese a na pracovištích obdobného charakteru vycházet z nařízení vlády č. 495/2001 Sb.

5 Zdravotní způsobilost

Zaměstnavatel je ze zákona povinen nepřipustit, aby jeho zaměstnanci vykonávali práce, jejichž výkon by neodpovídal jejich schopnostem a zdravotní způsobilosti. Současně je povinen zajistit pro své zaměstnance závodní preventivní péči. Závodní preventivní péče zabezpečuje ve spolupráci se zaměstnavatelem prevenci včetně ochrany zdraví zaměstnanců před nemocemi z povolání a jiným poškozením zdraví z práce a prevenci úrazů. Zdravotní způsobilost se posuzuje na základě zjištění zdravotního stavu při preventivní nebo jiné lékařské prohlídce a na základě znalostí požadavků kladených na zaměstnance při výkonu práce, kterou má provádět. Postup je dán směrnicí MZ ČSR č. 49/1967 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti k práci, ve znění směrnice č. 17/1970 Sb. a vyhlášky č. 31/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podle této směrnice se zdravotní způsobilost posuzuje v souvislosti s výkonem práce při preventivních vstupních, periodických, mimořádných a výstupních prohlídkách u vyjmenovaných činností. Pro práce v lese a na pracovištích obdobného charakteru přichází podle této směrnice v úvahu především práce na rizikových pracovištích, na nichž je zvýšené nebezpečí pracovních úrazů, nemocí z povolání nebo jiného poškození zdraví (rizikové práce). Rizikové faktory ovlivňující vznik pracovních úrazů, nemocí z povolání a jiné poškození zdraví viz výše. Mezi nejzávažnější z nich, v souvislosti se vznikem nemoci z povolání při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru, patří hluk a vibrace způsobované především používanými přenosnými řetězovými pilami a křovinořezy, jejichž negativní účinky zvyšuje práce v chladu. Vstupní prohlídky je zaměstnavatel povinen zajistit vždy před nástupem (převedením na práci) na riziková pracoviště, a to i v těch případech, kdy zaměstnanci absolvovali vstupní prohlídku pro jiné pracoviště. Periodické prohlídky zaměstnanců vykonávajících rizikové práce, při nichž je zvýšené ohrožení nemocí z povolání, je nutné zajistit jednou za rok, přičemž zaměstnanci jsou povinni se těmito prohlídkám ve stanovených termínech podrobit. Do kategorie „jiné poškození zdraví“, se řadí zejména poškození páteře a kloubů, ke kterému dochází při nadměrné fyzické zátěži (např. při ručním přenášení nadlimitních břemen při těžbě a manipulaci dříví, uvolňování zaklesnutých kmenů a vytahování lana navijáku do svahu při soustředování dříví, v některých případech může dojít i poškození páteře obsluhy traktoru způsobené vibracemi). Proto je nutné počítat s tím, že zdravotní způsobilost zaměstnance k výkonu určité práce, prověřovaná v rámci zdravotních prohlídek, může být ovlivněna i takovýmto poškozením zdraví. Při posuzování zdravotní způsobilosti řidičů motorových vozidel (soustředovacích traktorů a automobilů používaných k odvozu dříví), se vychází z ustanovení zákona č. 361/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů (směrnice MZ č. 8/1986 Ústř. věstníku). Podle tohoto předpisu, je povinen podrobit se pravidelným lékařským prohlídkám řidič, který řídí motorové vozidlo v pracovněprávním vztahu a řízení motorového vozidla je druhem práce sjednaným v pracovní smlouvě. Totéž platí pro řidiče, u kterého je řízení motorového vozidla předmětem samostatné výdělečné činnosti. Vstupní lékařskou prohlídku musí absolvovat před zahájením výkonu činnosti a další pravidelné lékařské prohlídky pak do 50 let věku každé dva roky a po dovršení 50 let věku každoročně.

6 Souvisejících předpisy

- 1) Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- 2) Zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů
- 3) Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů
- 4) Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- 5) Zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění zákonem č. 434/2005 Sb.)
- 6) Zákon č. 371/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- 7) REACH Nařízení 1907/2006 (ES) článek 31, příloha II – bezpečnostní listy
- 8) Nařízení vlády č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí
- 9) Nařízení vlády č. 494/2001 Sb., kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu
- 10) Nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování OOPP, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků
- 11) Nařízení vlády č. 11/2002 Sb., kterým se stanoví vzhled a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálů, ve znění nařízení vlády č. 405/2004 Sb.
- 12) Nařízení vlády č. 28/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru
- 13) Nařízení vlády č. 168/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky
- 14) Nařízení vlády č. 21/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na osobní ochranné prostředky
- 15) Nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí
- 16) Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění nařízení vlády č. 68/2010 Sb. (účinnost od 1.5.2010)
- 17) Směrnice č. 49/1967 Věstníku MZ, o posuzování zdravotní způsobilosti k práci, ve znění směrnice č. 17/1970 Sb.
- 18) Nařízení vlády č. 176/2008 Sb., o technických požadavcích na strojní zařízení